

Historicus wijt dood Duitse drenkelingen aan Nederland

Van onze verslaggever
GERT RIPHAGEN

ROTTERDAM — Op bevel van de Nederlandse autoriteiten in Indië zijn in 1942 bijna vijfhonderd geïnterneerde Duitsers op volle zee aan hun lot overgelaten, nadat het schip Van Imhoff dat hen naar Bombay zou brengen, voor de kust van Sumatra was gezonken. Nederlandse schepen in de buurt kregen de opdracht eerst Nederlandse opvarenden te redden. Hierdoor kwamen uiteindelijk 411 Duitsers om het leven.

Deze conclusie trekt de historicus K. W. L. Bezemer (86), oud-wetenschappelijk hoofdmedewerker van de Rijksuniversiteit Utrecht in zijn donderdag in Rotterdam gepresenteerde boek *Geschiedenis van de Nederlandse koopvaardij*. Het tweedelige boek is tot stand gekomen na zestien jaar studie en onder toezicht van dr. L. de Jong, schrijver van *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*.

Marine-geschiedschrijver

dr

Ph. M. Bosscher ontkende donderdag dat de studie zou bewijzen dat de Nederlandse autoriteiten daadwerkelijk opdracht hadden gegeven de Duitsers aan hun lot over te laten. Hij wees erop dat de oorspronkelijke telegramopdrachten die dat moeten aantonen, nog steeds niet gevonden en dat alle conclusies berusten op mondelinge overlevering. Bezemer baseert zich op verklaringen van betrokkenen en dagboek aantekeningen.

Volgens Bezemer gaat het te ver om Nederland van oorlogsmisdaden te betichten. „Van oorlogsmisdaden is geen sprake geweest. Er is niet met voorbedachte rade getracht de Duitsers van het leven te beroven.”

Instructies

In het bijna 1500 pagina's tellende boek neemt het drama met de Van Imhoff een kleine, maar pikante plaats in. Oud-premier De Jong heeft in 1966 — hij was toen minister van Defensie — namelijk in antwoord op Kamer-vragen gesteld dat het boek van Beze-

mer de wetenschappelijk verantwoorde eindconclusie zou moeten geven over deze zaak.

Bezemer concludeert nu dat de marine laakbare instructies heeft gegeven door — in tegenspraak met de tradities op de zee bij scheepsrampen — voorrang te eisen voor Nederlandse zeelieden bij de reddingsoperatie rond de Van Imhoff. Ook heeft het gezag in Indië zich niets aangetrokken van eerdere waarschuwingen van de kapitein van de Van Imhoff dat onvoldoende reddingsmaterieel aan boord was om de krijgsgevangenen mee te kunnen nemen. De kapitein wilde eerst niet uitvaren, maar werd door het gezag in Indië gedwongen.

Begin 1942 werd met het oog op de oprukkende Japanners besloten Duitse krijgsgevangenen in Nederlands-Indië naar Bombay over te brengen. De Van Imhoff was het derde en laatste transport, maar het schip werd kort na het verlaten van de haven Sibolga door Japanse aanvallen zwaar getrof-

fen en moest worden ontruimd.

Bezemer toont in zijn boek op basis van verklaringen van betrokkenen aan, dat de kapitein van de Van Imhoff een van de eersten was die in de sloepen ging. In de sloepen was voldoende ruimte om Duitse krijgsgevangenen mee te nemen, zo meent Bezemer nu. De kapitein heeft beide zaken destijds ontkend. Behalve de Duitsers zouden ook acht krankzinnigen die aan boord waren aan hun lot zijn overgelaten.

In het boek wordt verder een verklaring van een Nederlandse kapitein aangehaald, die de instructie had meegekregen eerst Nederlanders te redden en pas later de geïnterneerde Duitsers. Hij was, naar eigen zeggen zeer tegen zijn zin, letterlijk voorbij gevaren aan in zee drijvende Duitse krijgsgevangenen.

Verscheidene autoriteiten hebben volgens Bezemer in deze zaak menige steek laten vallen, zowel ten tijde van het gebeuren als bij onderzoek na de oorlog. Een rapport van de Hoge Ver- tegenwoordiger van de Kroon, Lo-

vink, waarin het onterecht overheids-optreden al aan de kaak werd gesteld, zou destijds in de doofpot zijn verdwenen. „Kennelijk durfde men niet met de begane fouten naar buiten te komen.”

Volgens Bezemer kan oud-premier De Jong niet worden verweten dat hij de Kamer destijds onvolledig heeft ingelicht. Bezemer houdt het erop dat de marinetop de feiten voor de premier heeft verzwegen. Ook procureur-generaal de Zaayer, die een mogelijke strafvervolgning tegen de kapitein van de Van Imhoff heeft onderzocht en afgewezen, is daarop blijven steken, aldus Bezemer.

De affaire heeft nog in de Tweede Wereldoorlog geleid tot repercussies van de Duitsers. In oktober 1943 werden 29 personeelsleden van het Amsterdamse kantoor van de scheepvaartmaatschappij KPM, eigenaresse van de Van Imhoff, als gijzelaar afgevoerd naar St Michielsgestel. KPM moest bovendien vier miljoen als zoen-geld aan de Duitsers betalen.